

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

LLU.410.011.06.2020

Pan
Adam Kot
Nadleśniczy Nadleśnictwa Świdnik
Państwowe Gospodarstwo Leśne
Lasy Państwowe
Nadleśnictwo Świdnik
ul. Lotnicza 4
21-040 Świdnik

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Kontrola nr P/20/089 *Nadzór nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności
Skarbu Państwa*

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Świdnik, ul. Lotnicza 4, 21-040 Świdnik (dalej: Nadleśnictwo)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Adam Kot, Nadleśniczy Nadleśnictwa Świdnik, od 1 sierpnia 2013 r. (dalej: Nadleśniczy)
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Przygotowanie organizacyjne, kadrowe oraz finansowe do realizacji zadań. 2. Wykonywanie zadań związanych z gospodarką leśną.
Okres objęty kontrolą	Lata 2018-2020 (do dnia zakończenia czynności kontrolnych) oraz lata wcześniejsze w zakresie zdarzeń i danych niezbędnych do dokonania ocen.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie
Kontroler	Edyta Kolano, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LLU/86/2020 z dnia 23 lipca 2020 r. (akta kontroli str. 1-3)

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	W okresie objętym kontrolą Nadleśnictwo było odpowiednio przygotowane organizacyjnie, kadrowo i finansowo do realizacji zadań związanych z nadzorem nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa, powierzonych porozumieniem przez Prezydenta Miasta Lublina (dalej: Prezydent). Została wyznaczona komórka organizacyjna oraz pracownicy odpowiedzialni za realizację zadań wynikających ze sprawowanego nadzoru nad tymi lasami. Odpowiednio wykwalifikowani pracownicy właściwie realizowali powierzone zadania. Otrzymywane w ramach porozumień środki finansowe były wystarczające do realizacji zaplanowanych zadań. W przypadku otrzymania informacji o pozyskaniu drewna w lasach niepaństwowych, leśniczy podejmował stosowne działania – cechował drewno, wydawał świadectwa legalności jego pozyskania i rzetelnie prowadził dokumentację w tym zakresie. Sprawowany nadzór uwzględniał także zalecenia dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej.
---------------------	--

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, dalej: ustawa o NIK.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częstkowe³ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Przygotowanie organizacyjne, kadrowe oraz finansowe

Opis stanu faktycznego

1.1. Prezydent, porozumieniem⁴, powierzył Nadleśniczemu sprawy z zakresu nadzoru nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa ujętych w uproszczonym planie urządzenia lasu (dalej: upul).

W Porozumieniu z 2010 r. Nadleśnictwu powierzono m.in. wydawanie decyzji administracyjnych w pierwszej instancji w sprawach dotyczących wykonywania obowiązków spoczywających na właścicielach lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa, o których mowa w art. 9 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach⁵; nakazywanie wykonywania zadań w zakresie przebudowy drzewostanu, usuwania drzew opanowanych przez organizmy szkodliwe, wykonywania zabiegów pielęgnacyjnych roślinności leśnej w wieku do 10 lat, zabezpieczenia drzew po zimowych szkodach (usuwania wiatrolomów i śniegołomów); cechowanie drewna i wydawanie właścicielowi lasu dokumentu stwierdzającego legalność pozyskanego drewna.

Zlecony Nadleśnictwu Porozumieniem z 2019 r. nadzór nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa obejmował m.in. wnioskowanie do Prezydenta o wydanie decyzji administracyjnych określających zadania właścicielom lasów w przypadku niewykonania przez nich obowiązków wynikających z powszechnej ochrony lasów, trwałego utrzymywania lasów i zapewnienia ciągłości ich użytkowania oraz kontrolowanie obowiązków, wynikających z powyższych decyzji i przeprowadzanie oględzin w terenie; cechowanie drewna i wydawanie świadectw legalności pozyskania drewna. Porozumienie nakładało także obowiązek sporządzania pisemnej informacji o sposobie jego realizacji w postaci rocznego sprawozdania zawierającego informacje niezbędne do wypełnienia sprawozdania L-03 o lasach prywatnych osób fizycznych i prawnych, dział 2 „Hodowla lasu i pozyskanie drewna”.

Według stanu na 31 grudnia 2019 r. powierzchnia gruntów leśnych objętych nadzorem Nadleśnictwa wynosiła⁶ 342,0449 ha, była podzielona na 1129 działek i stanowiła własność lub współwłasność 1753 osób.

(akta kontroli str. 4-13)

1.2. Porozumienia z 2010 r. i 2019 r. nie zawierały wykazu działek leśnych podlegających pod nadzór Nadleśnictwa. Nadzorem objęte były lasy niestanowiące własności Skarbu Państwa oznaczone w powszechnej ewidencji gruntów i budynków Miasta Lublin symbolem Ls (tj. lasy) i ujęte w upul.

Wydział Geodezji Urzędu Miasta Lublin (dalej: UM Lublin) przekazał pismem z 6 grudnia 2017 r. Nadleśnictwu upul na lata 2018-2027 dla lasów położonych w granicach miasta Lublin⁷. Upul zawierał m.in. wykaz działek leśnych. Wykaz działek i ich właścicieli nie był aktualizowany.

³ Oceny częstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁴ Porozumienie zawarte 1 czerwca 2010 r. na czas nieokreślony wraz z aneksem nr 2/GD/18 z 7 lutego 2018 r., obowiązującym od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 r. (dalej: Porozumienie z 2010 r.) oraz porozumienie nr 1/GD/19 zawarte 7 lutego 2019 r. na czas nieokreślony wraz z aneksem nr 1/GD/20 z 30 stycznia 2020 r., obowiązującym od 1 stycznia do 31 grudnia 2020 r. (dalej: Porozumienie z 2019 r.).

⁵ Dz. U. z 2020 r. poz. 1463, dalej: ustawa o lasach.

⁶ Dane na podstawie upul na lata 2018-2027.

⁷ Zatwierdzony przez Prezydenta zarządzeniem nr 17/11/2017.

Zastępca Nadleśniczego wyjaśnił, że Nadleśnictwo sprawuje nadzór tylko nad lasami ujętymi w upul. Zmiana właściciela działki w trakcie obowiązywania upul nie wpływa na realizację zadań w nim zaplanowanych. Aktualną ewidencję gruntów prowadzi Wydział Geodezji UM Lublin, który dokonuje potwierdzenia stanu władania we wniosku właściciela działki leśnej o wyznaczenie drzew do wyrębu oraz wydanie świadectwa legalności. W przypadku podejmowania innych działań, związanych z nadzorem nad lasami niepaństwowymi objętych Porozumieniem, w celu ustalenia aktualnego właściciela, Nadleśnictwo zwraca się do UM Lublin o zweryfikowanie aktualności zapisów upul.

(akta kontroli str. 4-12, 150-170, 227-246)

W kontrolowanym okresie Nadleśnictwo zwróciło się do UM Lublin o ustalenie aktualnych adresów właścicieli trzech działek leśnych, na których stwierdzono gniazdowe żółknięcie koron sosen zaatakowanych przez kornika ostrozębnego.

(akta kontroli str. 293-317)

1.3. W okresie objętym kontrolą powierzchnia nadzorowanych lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa zmniejszyła się z 342,8722 ha (31 grudnia 2017 r.) do 342,0449 ha (30 czerwca 2020 r.). Przeciętny wiek drzewostanów wynosił 68 lat, a przeciętna zasobność drzewostanów⁸ – 214,94 m³/ha. Ww. lasy należą do II kategorii zagrożenia pożarowego⁹.

Według stanu na 31 grudnia 2019 r. powierzchnia lasów podlegająca pod nadzór jednego pracownika, tj. leśniczego, wynosiła 342,0449 ha. W ocenie leśniczego, realizującego zadania z zakresu nadzoru nad lasami niepaństwowymi, pełnienie nadzoru nad lasami prywatnymi w granicach Miasta Lublin wraz z jednoczesnym nadzorem nad lasami Skarbu Państwa w leśnictwie Radawiec jest zadaniem wymagającym i niełatwym, z uwagi na częste spotkania z właścicielami działek (wyznaczenie drzew do wyrębu, a następnie w kolejnym wyjeździe cechowanie drewna, udzielanie informacji i doradztwo). Czynności te należy pogodzić z obowiązkami wynikającymi z kierowaniem leśnictwem Radawiec, które choć nie jest położone bezpośrednio przy lasach prywatnych w granicach Lublina, jest leśnictwem o najmniejszej powierzchni lasów i zakresie zadań gospodarczych w porównaniu do innych leśnictw Nadleśnictwa. Reasumując, zadanie to jest możliwe do wykonania przy zachowaniu dyscypliny, punktualności i dokładności.

(akta kontroli str. 13, 43-44, 151-170, 251-252, 262)

1.4. Zgodnie z regulaminem organizacyjnym Nadleśnictwa¹⁰, nadzór nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa w zakresie powierzonym przez Prezydenta, należy do zadań Działu Gospodarki Leśnej. Do zadań tego działu, kierowanego przez zastępcę Nadleśniczego, należy także m.in. prowadzenie spraw związanych z planowaniem, organizacją, koordynacją i nadzorem prac w zakresie: nasiennictwa, selekcji szkółkarstwa, hodowli lasu, ochrony lasu, w tym ochrony przeciwpożarowej, ochrony przyrody, turystyki, zadrzewień oraz innych działań zagospodarowania lasu, użytkowania lasu, pozyskania i sprzedaży drewna i użytków ubocznych, łowiectwa, stanu posiadania, ewidencji lasów, gruntów i ich wyceny, udostępnianie lasu, urządzenia lasu, w tym współpraca i udział w tworzeniu projektu planu urządzenia lasu. Regulamin wskazywał ponadto, że leśniczy jest obowiązany do sprawowania nadzoru nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa, jeżeli taki nadzór zostanie jemu powierzony. Nadzór ten powierzono leśniczemu Leśnictwa Radawiec.

(akta kontroli str. 14-44)

⁸ Tj. objętość (miąższość) drewna znajdującego się w drzewostanie w przeliczeniu na powierzchnię 1 ha.

⁹ Zgodnie z § 2 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 22 marca 2006 r. w sprawie szczegółowych zasad zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów (Dz. U. z 2006 r. Nr 58 poz. 405).

¹⁰ Wprowadzony zarządzeniem nr 24/2016 Nadleśniczego Nadleśnictwa Świdnik z 10 czerwca 2016 r., ze zm.

1.5. W latach 2018-2020 zadania wynikające ze sprawowanego nadzoru były realizowane łącznie w wymiarze 0,15 etatu przez dwóch pracowników Nadleśnictwa – specjalistę Służby Leśnej (dalej: SL) ds. zagospodarowania lasu (w wymiarze 0,05 etatu) oraz leśniczego Leśnictwa Radawiec (0,1 etatu).

W zakresie czynności specjalisty SL ds. zagospodarowania lasu wskazano m.in. ocenę nowo sporządzonych upul oraz inwentaryzacji stanu lasu, planowanie wykorzystania dotacji z Funduszu Leśnego dla właścicieli lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa, udzielanie w miarę potrzeby instruktażu rolnikom i posiadaczom lasów.

Pełniący obowiązki leśniczego Leśnictwa Radawiec¹¹ w zakresie czynności miał przypisane m.in. lustrowanie powierzonych do nadzoru lasów, nadzorowanie zadań zawartych w upul, przekazywanie do Nadleśnictwa informacji o potrzebie wnioskowania do organu powierzającego o wydanie decyzji administracyjnych określających zadania właścicielom lasów w przypadku niewykonania obowiązków wynikających z powszechnej ochrony lasów, w zakresie trwałego utrzymywania lasów i zapewnienia ciągłości ich użytkowania oraz cechowanie drewna i wydawanie świadectw legalności jego pozyskania.

Ww. pracownicy posiadali kwalifikacje zapewniające wiedzę z zakresu wykonywanych zadań. Specjalista SL ukończył studia pierwszego stopnia na kierunku leśnictwo w specjalności ochrona zasobów leśnych oraz drugiego stopnia w specjalności gospodarka leśna. Leśniczy posiadał tytuł technik leśnik o specjalności gospodarka leśna. Wskazani pracownicy ukończyli także specjalistyczne kursy, m.in.: brakarza III klasy, podstaw prawnych, zasad postępowania, metodyki szacowania oraz ustalania wysokości odszkodowania za szkody wyrządzone przez zwierzęta łowne w uprawach i płodach rolnych.

(akta kontroli str. 43-103)

1.6. Nadleśnictwo nie uregulowało kwestii sprawowania nadzoru w sytuacji konfliktu interesów, kiedy właścicielami lasów są osoby sprawujące nadzór bądź osoby wskazane w art. 24 § 1 ustawy z 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego¹², tj. m.in. małżonek, krewny i powinowaty do drugiego stopnia; osoba związana z pracownikiem z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli; osoba pozostająca wobec pracownika w stosunku nadrzędności służbowej.

Na podstawie upul stwierdzono, że osoby sprawujące nadzór nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa nie były właścicielami lub współwłaścicielami lasów podlegających pod nadzór jednostki, w której były zatrudnione. Zwierzchnicy tych osób także nie byli właścicielami lasów podlegających pod nadzór Nadleśnictwa.

Według Zastępcy Nadleśniczego w spisie właścicieli działek objętych upul nie znajdują się osoby sprawujące nadzór nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa i w związku z tym nie zachodziła potrzeba opracowania pisemnych procedur w sytuacji konfliktu interesów.

(akta kontroli str. 151-170, 227-246)

1.7. Przychody z tytułu realizacji zadań związanych z gospodarką leśną z zakresu nadzoru nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa w 2018 r. wyniosły 10 tys. zł, w 2019 r. – 10 tys. zł, w 2020 r. (na 30 czerwca) – 5,5 tys. zł. W okresie tym koszty wyniosły odpowiednio: 10 tys. zł, 10 tys. zł i 3,6 tys. zł. Przekazane przez UM Lublin środki finansowe były wydatkowane na wynagrodzenia pracowników realizujących powierzone zadania, wyjazdy w teren oraz prace biurowe.

¹¹ Od 23 czerwca 2020 r.

¹² Dz. U z 2020 r. poz. 256, ze zm.

Nadleśniczy wyjaśnił, że według stanu na 30 czerwca 2020 r. zaewidencjonowano jedynie koszty bezpośrednie, tj. wynagrodzenie ze składką ZUS, delegacje. Nie zostały uwzględnione inne koszty niemożliwe do bezpośredniego zakwalifikowania w momencie ich poniesienia, tj. koszty pozostałych składników wynagrodzeń takich, jak dodatek funkcyjny, dodatkowe wynagrodzenie roczne. Koszty te są rozliczane na koniec roku proporcjonalnie, z uwzględnieniem rzeczywistego czasu pracy. Istotny wpływ na generowanie kosztów powierzonego nadzoru miały również wprowadzane obostrzenia w związku z pandemią COVID-19 (ograniczenia w kontaktach, mniejsza liczba wniosków o legalizację drewna).

Stawka wynagrodzenia otrzymanego od Prezydenta za nadzór nad 1 ha lasów w latach 2018 i 2019 wyniosła 29,23 zł, w 2020 r. – 32,16 zł.

Nadleśnictwo prawidłowo obciążało Urząd Miasta Lublin kosztami nadzoru, tj. w ostatnim miesiącu kwartału wystawiano faktury wraz z zestawieniem kosztów za dany okres. Wykazywane koszty były jedynymi poniesionymi na realizację zadań objętych Porozumieniem z 2010 r. i 2019 r.

Według Nadleśniczego, środki finansowe przekazywane przez Prezydenta są wystarczające i pozwalają na realizację wszystkich zaplanowanych zadań z zakresu powierzonego nadzoru.

(akta kontroli str. 4-13, 104-135, 247-250)

1.8. Dokumentacja urzędniowa (upul) dla lasów położonych w granicach administracyjnych Miasta Lublin, niestanowiących własności Skarbu Państwa nadzorowanych przez Nadleśnictwo, została sfinansowana ze środków własnych Miasta Lublin.

(akta kontroli str. 259-261)

1.9. Koszt opracowania dokumentacji urzędniowej (obowiązującej od 1 stycznia 2018 r. do 31 grudnia 2027 r.) poniesiony przez UM Lublin wyniósł 16,6 tys. zł (w przeliczeniu na 1 ha – 48,60 zł). Powierzchnia gruntów leśnych niestanowiących własności Skarbu Państwa na dzień sporządzenia dokumentacji urzędniowej wynosiła 344 ha i dotyczyła lasów należących do: osób fizycznych, jednostek samorządu terytorialnego, wspólnot gruntowych i pozostałych. Upul obejmował 99,4% tych lasów (342,0449 ha), tj. lasy, dla których właścicielami były osoby fizyczne i wspólnoty gruntowe.

(akta kontroli str. 259-261)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

NIK ocenia pozytywnie przygotowanie organizacyjne, kadrowe oraz finansowe Nadleśnictwa do realizacji zadań związanych ze sprawowanym nadzorem nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa.

OBSZAR

2. Wykonywanie zadań związanych z gospodarką leśną

Opis stanu
faktycznego

2.1. Według § 2 Porozumienia z 2010 r. Nadleśniczemu powierzono wydawanie decyzji administracyjnych w pierwszej instancji na podstawie ustawy o lasach. W 2018 r. Nadleśniczy nie wydawał decyzji administracyjnych.

Porozumienie z 2019 r. nie obejmowało zadań w zakresie wydawania decyzji administracyjnych w pierwszej instancji, a jedynie wnioskowanie do Prezydenta o wydanie decyzji administracyjnych określających zadania właścicielom lasów w przypadkach określonych w § 2 ust. 3 ww. Porozumienia.

Odnosnie zmiany zakresu zadań wprowadzonych Porozumieniem z 2019 r., Zastępca Nadleśniczego wskazał, że z uwagi na posiadanie przez Prezydenta

aktualnych danych adresowych właścicieli oraz zachowanie jedności wierzyciela i organu egzekucyjnego w postępowaniu administracyjnym, taki sposób współpracy pomiędzy organem przekazującym nadzór nad lasami niepaństwowymi a Nadleśnictwem jest praktyczniejszy i korzystniejszy dla prowadzenia spraw. Rozwiązanie takie jest zalecane przez Dyрекję Generalną Lasów Państwowych przy negocjowaniu treści porozumień.

W 2019 r. Nadleśnictwo złożyło do UM Lublin dwa wnioski o wydanie decyzji administracyjnej, na podstawie art. 24 ustawy o lasach, nakazującej wykonanie zadań z zakresu ochrony lasu. Zły stan sanitarny lasu spowodowała obecność sosen zamarych w wyniku żerowania kornika ostrozębnego. Nadleśnictwo nie otrzymało od UM Lublin informacji na temat wydania powyższych decyzji. Leśniczy potwierdził, że wszystkie drzewa zasiedlone przez kornika ostrozębnego zostały wycięte zgodnie z zaleceniami.

(akta kontroli str. 4-13, 263-292)

2.2. W ramach nadzoru nad realizacją trwałego utrzymania lasów i zapewnienia ciągłości ich użytkowania Nadleśnictwo dokonywało przeglądu stanu lasu. Od momentu pojawienia się zagrożenia ze strony kornika ostrozębnego w drzewostanach z dużym udziałem sosny pospolitej, sporządzane były protokoły, na podstawie których zawiadamiano właścicieli o konieczności usunięcia zaatakowanych drzew. Wyznaczania ilości drzew do wycięcia zawartej we wnioskach właścicieli lasów dokonywano zgodnie z praktyką leśną, kierując się potrzebami hodowlanymi drzew pozostających na gruncie.

W 2019 r. sporządzono 12 protokołów z przeglądu stanu lasów dla działek, na których stwierdzono gniazdowe żółknięcie koron sosen zaatakowanych przez kornika ostrozębnego. Wskazano w nich, że najskuteczniejszą metodą zwalczania tego szkodnika jest systematyczne usuwanie z drzewostanów zaatakowanych drzew (wycięcie i wywóz z lasu) oraz spalanie wierzchołków i gałęzi pozostających w lesie z zachowaniem zasad bezpieczeństwa przeciwpożarowego.

(akta kontroli str. 137-143, 197-226)

2.3. W latach 2018-2020 nie wystąpiły przypadki, w których właściciel lasu niestanowiącego własności Skarbu Państwa nie wykonywał obowiązków określonych w art. 13 ustawy o lasach, tj. trwałego utrzymywania lasów i zapewnienia ciągłości ich użytkowania albo nie wykonał zadań zawartych w upul.

(akta kontroli str. 227-230)

2.4. Według leśniczego pełniącego bezpośredni nadzór w terenie nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa, od 2018 r., tj. przez dwa i pół roku obowiązywania aktualnego upul, wydano świadectwa legalności pozyskania drewna w pięciu obrębach ewidencyjnych, których łączna powierzchnia wynosi 301,4357 ha. Zgodnie z przyjętą wieloletnią praktyką stosowaną również w lasach Skarbu Państwa zarządzanych przez Nadleśnictwo, leśniczy przy okazji dojazdu do określonej działki planuje podróż w taki sposób, by zlustrować również pozostały teren, zatem aktywny nadzór sprawowany jest na całym obszarze objętym Porozumieniem.

(akta kontroli str. 251-252)

2.5. W latach 2019-2020, ze względu na ochronę upraw i drzewostanów przed pędrakami, na terenie Nadleśnictwa przeprowadzono chemiczne, wielkopowierzchniowe zabiegi ograniczania liczebności m.in. chrabąszcza majowego. Opryski samolotowe przeprowadzone na terenie Nadleśnictwa objęły

także lasy niestanowiące własności Skarbu Państwa (o powierzchni 368,88 ha), w tym lasy z terenu powiatu lubelskiego ziemskiego (111,8 ha)¹³.

(akta kontroli str. 227-246)

2.6. W kontrolowanym okresie Nadleśniczy nie wydawał decyzji w sprawie przyznania środków finansowych na pokrycie kosztów zalesienia gruntów, o których mowa w art. 14 ust. 5 ustawy o lasach. Do Nadleśnictwa nie wpłynęły wnioski właścicieli lub użytkowników wieczystych gruntów o przyznanie środków finansowych na pokrycie kosztów zalesienia.

(akta kontroli str. 191-196, 227-246, 251-252)

2.7. W latach 2018-2020 (do 30 czerwca) z lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa pozyskano 543,92 m³ grubizny (w 2018 r. – 283,86 m³, w 2019 r. – 170,72 m³, w 2020 r. – 89,34 m³). W okresie tym wystawiono łącznie 38 świadectw legalności pozyskanego drewna (odpowiednio: 10, 20 i 8).

Na podstawie 20 świadectw legalności pozyskania drewna wystawionych w 2019 r. ustalono, że:

- drewno pozyskane w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa było cechowane przez leśniczego (z upoważnienia Nadleśniczego), który wystawiał dokument stwierdzający legalność jego pozyskania, tj. świadectwo legalności pozyskanego drewna;
- świadectwa legalności pozyskanego drewna były pisane ręcznie, zgodnie ze wzorem określonym w załączniku nr 6 do rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 24 lutego 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad cechowania drewna, wzorów urządzeń do cechowania i zasad ich stosowania oraz wzoru dokumentu stwierdzającego legalność pozyskania drewna¹⁴;
- ewidencja świadectw legalności pozyskania drewna była prowadzona w formie papierowej i zawierała kolejne wpisy;
- świadectwa legalności pozyskanego drewna nie były objęte ewidencją druków ścisłego zarachowania, ponieważ – według wyjaśnienia Zastępcy Nadleśniczego – formularz świadectwa legalności pozyskania drewna nie znajdował się na liście druków ścisłego zarachowania określonej w zarządzeniu Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych nr 27/1996.

(akta kontroli str. 144-149, 247-250)

W jednym przypadku leśniczy nie sporządził świadectwa legalizacji pozyskania drewna z wyciętych drzew. Według wyjaśnienia Nadleśniczego, w dniu 22 marca 2019 r. po przyjeździe na działkę nr 69 w celu przeprowadzenia oględzin stanu lasu i ustaleniu właściwego postępowania zmierzającego do usunięcia drzew zaatakowanych przez kornika ostrozębnego stwierdzono, że dwie sztuki sosny zostały już wycięte przez właściciela, zgodnie z wcześniejszymi ustaleniami. Ścięte sosny były zmruszałe. Z uwagi na to, że leśniczy nie posiadał przy sobie numeratora i druków świadectw legalności pozyskania drewna, nie zalegalizował wówczas ściętego drzewa. Umówił się z właścicielem na 5 kwietnia 2019 r., jednocześnie wystawiając pisemne zlecenie spalania wierzchołków i gałęzi zasiedlonych drzew. W umówionym dniu leśniczy udał się na wskazaną działkę w celu zalegalizowania drewna, lecz nie zastał właściciela. Stwierdził, że drzewa wraz z gałęziami zostały spalone w całości. Leśniczy nie podjął dalszych działań, mając wiedzę, że drewno było zmruszałe i nie miało wartości użytkowej, a głównym celem było zapobiegnięcie rozprzestrzenianiu się kornika ostrozębnego. Nie zachodziła obawa o przekroczenie dopuszczalnej masy do wyrębu, ponieważ dla działki nr 69 w upul zaplanowano

¹³ Koszty oprysków wyniosły 31,1 tys. zł, w kwocie 29,9 tys. zł zostały sfinansowane z Funduszu Leśnego.

¹⁴ Dz. U. Nr 36, poz. 201, ze zm.

cięcie rębnią zupełną i odnowienie drzewostanu. Wycięte sosny były jedynymi zasiedlonymi przez kornika ostrożnego drzewami na działce i nie sposób było się pomylić i wyciąć inne sztuki.

(akta kontroli str. 253-258)

2.8. W nadzorowanych przez Nadleśnictwo lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa drewno było pozyskiwane zgodnie z obowiązującym upul. W 2019 r. świadectwa legalności pozyskanego drewna zostały wystawione dla działek objętych powyższym planem, a wielkości pozyskanego drewna nie przekroczyły wielkości wskazanych w upul.

(akta kontroli str. 137-142, 151-170)

2.9. W Porozumieniach z 2010 r. i 2019 r. Nadleśniczemu nie powierzono zadań z zakresu administracji rządowej, o których mowa w art. 12 ust. 1, art. 13 ust. 2, art. 16 ust. 1a, art. 22 ust. 2 i art. 38a ust. 2 ustawy o lasach, tj. wydawania decyzji w sprawie przyznania środków na pokrycie kosztów zagospodarowania i ochrony związanych z odnowieniem lub przebudową drzewostanu w przypadku braku możliwości ustalenia sprawcy szkody w lasach, powstałej w wyniku oddziaływania gazów i pyłów przemysłowych oraz w przypadku pożarów lub innych klęsk żywiołowych spowodowanych czynnikami biotycznymi albo abiotycznymi, zmiany lasu na użytek rolny, uznania lasu za ochronny lub pozbawienia go tego charakteru, zatwierdzenia upul i ustanowienia trwałego zarządu na rzecz Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

(akta kontroli str. 4-12, 227-246)

2.10. W ramach nadzoru nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa na terenie Miasta Lublin, Nadleśnictwo nie realizowało zadań innych, niż określone w Porozumieniu z 2010 r. i 2019 r.

(akta kontroli str. 227-230)

2.11. Pracownicy terenowi Nadleśnictwa zostali zapoznani z wymaganiami dobrej praktyki leśnej celem jej stosowania w ramach prowadzonej gospodarki leśnej. Przed przystąpieniem do prac z zakresu gospodarki leśnej przeprowadzano wizję terenową na działce ewidencyjnej, na terenie której planowano prace. W objętych badaniem protokołach przeglądu stanu lasów, sporządzonych w 2019 r., umieszczono adnotację dotyczącą występowania gatunków objętych ochroną gatunkową – „gatunków chronionych oraz gniazd ptasich nie stwierdzono”.

(akta kontroli str. 137-142, 227-246)

2.12. Nadleśnictwo nie wprowadzało szczególnych procedur udzielania doradztwa właścicielom lasów w zakresie realizacji zadań przewidzianych w upul, z uwagi na brak regulacji w tym zakresie. Wypełnianie ustawowego obowiązku doradztwa realizowane jest na bieżąco, m.in. poprzez udzielanie informacji i porad telefonicznych i sporządzanie planów zalesień.

W kontrolowanym okresie, sporządzono dwa¹⁵ plany zalesienia w ramach działania „Inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Zalesienia zostały wykonane zgodnie z wytycznymi zawartymi we wskazanych planach.

(akta kontroli str. 191-246)

2.13. W okresie objętym kontrolą Nadleśnictwo nie stwierdziło i nie dokonywało zgłoszeń w zakresie podejrzenia wykroczenia lub przestępstwa w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa.

(akta kontroli str. 197-226)

¹⁵ 12 lipca 2018 r. i 14 czerwca 2019 r.

2.14. Nadleśnictwo przesyłało do Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Lublinie informacje dotyczące realizowanych ustawowych zadań własnych w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa oraz zadań Starosty objętych obowiązującymi Porozumieniami powierzającymi Nadleśniczemu prowadzenie spraw nadzoru nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa. Przekazywało Prezydentowi informacje niezbędne do wypełnienia sprawozdania GUS L-03, dział 2 „Hodowla lasu i pozyskanie drewna”. Dane przedstawione w sprawozdaniu wynikały z dokumentacji prowadzonej przez leśniczego.

(akta kontroli str. 171-190)

2.15. W latach 2018-2020 (do 29 lipca) w Nadleśnictwie nie przeprowadzono kontroli zewnętrznych w zakresie objętym kontrolą NIK.

W ramach współpracy w zakresie nadzoru nad gospodarką w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa, Nadleśnictwo m.in. zwróciło się z wnioskiem do Urzędu Miasta Świdnik, Urzędu Miasta Lublin (działki poza obszarem ujętym w upul), Starostwa Powiatowego w Lublinie o doprowadzenie do usunięcia drzew zasiedlonych przez kornika ostrozębnego.

W 2016 r. przeprowadzono szkolenie dla pracowników starostw sprawujących nadzór nad lasami niepaństwowymi w zakresie rozpoznawania zaatakowanych drzew oraz sposobu postępowania zmierzającego do ograniczenia nadmiernego występowania kornika ostrozębnego. Kolportowano także broszurę informacyjną na temat zagrożenia lasów ze strony kornika ostrozębnego w celu rozpowszechnienia jej wśród właścicieli lasów.

(akta kontroli str. 136, 197-226)

2.16. Według przedłożonych wyjaśnień, w trakcie prowadzenia nadzoru nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa zauważono utrudnienia i ograniczenia polegające m.in. na:

- niejednoznacznych przepisach dotyczących realizacji zadań we współwłasnościach (szczególnie Skarb Państwa – osoby fizyczne),
- dużym rozdrobnieniu działek,
- nieczytelnych granicach działek i braku wiedzy niektórych właścicieli co do ich przebiegu,
- niejasnym stanie prawnym działek leśnych, a w związku z tym utrudnionym kontakcie z właścicielem, co jest bardzo ważne w przypadku potrzeby szybkiej realizacji zadań ochronnych (np. usuwanie drzew zasiedlonych przez kornika ostrozębnego jeszcze przed wylotem nowego pokolenia chrząszczy),
- braku możliwości uzyskania zgody wszystkich współwłaścicieli na realizację zadań na działkach współwłasnościowych ze względu na nieprzeprowadzenie postępowań spadkowych.

(akta kontroli str. 197-226)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

NIK ocenia pozytywnie wykonywanie przez Nadleśnictwo zadań związanych z gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Lublinie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Lublin, 2 października 2020 r.

Kontroler
Edyta Kolano
główny specjalista kontroli państwowej

Dyrektor
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Lublinie
Edward Lis

.....
Podpis

.....
Podpis